

ARTS

L'art de Josep Aragay. El seu ideari a l'Exposició d'Art Nou Català de Sabadell (1915)

Ricard Bru Turull

L'abril de l'any 1913 Josep Aragay i Blanchart (1889-1973) feia a les Galeries Dalmau del carrer Portaferri de Barcelona la seva primera exposició individual on hi presentava la seva trajectòria com a pintor i dibuixant des de 1908. Tot i que en aquell moment la crítica ja el va recolzar, no seria fins dos anys més tard que l'artista rebria els màxims elogis arran d'una nova exposició celebrada conjuntament amb el ceramista sabadellenc Francesc Quer. Així, tot i que Aragay sempre va tenir la voluntat de dedicar-se al món de la pintura, com quedà palès el 1916 amb l'obtenció de la beca per anar pensionat a Itàlia a estudiar la pintura al fresc, els camins el durien a aconseguir el prestigi més aviat en la seva vessant de ceramista, especialment amb el tàndem Quer-Aragay, amb obres com la decoració ceràmica de la font del portal de l'Àngel¹.

Precisament, la primera exposició de ceràmica amb en Quer es va celebrar el desembre del mateix any en què Aragay seria convidat, per iniciativa del poeta Joaquim Folguera, a fer una conferència a l'Exposició d'Art Nou Català de Sabadell. Organitzada pel Centre Català de Sabadell, ell mateix hi participaria amb diverses ceràmiques i pintures, algunes al fresc, caracteritzades per aquella energia tant desbordant que l'artista imprimia a les seves obres; entre elles destacariem la pintura a l'oli que representava el protagonista de la bella història del *Príncep Felix*, d'Oscar Wilde². L'exposició havia nascut de la col·laboració entre els sabadellencs Joaquim Folguera, Miquel Poal i Santiago Segura, impulsor del noucentisme des del Faienç Català. Entre els quaranta-tres artistes participants, n'hi havia molts que pertanyien al cercle noucentista d'Eugeni d'Ors, hi serien Joaquim Sunyer, Joaquim Torres-Garcia, Josep Obiols, Rafael Benet, Feliu Elias i Joaquim Mir, així com bona part dels deixebles de Francesc A. Galí, entre ells Manuel Humbert i Josep Aragay.

La inauguració es va celebrar l'1 d'agost de 1915 a les deu del matí, en plenes Festes Majors i coincidint amb la presentació del drama d'Àngel Guimerà *Terra Baixa*. L'Exposició anava acompanyada d'una sèrie de conferències a càrrec dels artistes que formaven part d'aquell ambient. Potser una de les més destacades seria la d'Eugeni d'Ors, que, amb el títol *Art Nou*, seria llegida el 12 d'agost de 1915 a la sala d'actes de l'Ajuntament i difosa el més de setembre al número 9 i 10 de la revista *Vell i Nou*³. En aquesta conferència es presentaria la idea d'un art global i integrador en front dels corrents d'avantguarda que es difonien per Europa; una situació que titllava de "carnavalesca" i que deia que aviat havia de morir per recuperar així l'estètica orsiana defensora de l'ordre i l'harmonia de la bellesa única i universal. En general, tots els participants reclamaven la joventut de l'obra feta; el crític Romà Jori afirmava que *Sabadell s'està fent aquesta transfusió de forces espirituals. Han reclamant de Catalunya lo més jove i lo més sa*⁴. Els participants hi veien l'oportunitat de donar a conèixer públicament aquell projecte que feia anys que defensaven i que havien difós conjuntament ja l'any 1911 amb l'Almanac dels Noucentistes.

Nosaltres, més que intentar abraçar la gran quantitat d'idees i continguts que van aparèixer i que es van tractar a les diverses conferències, ens volem centrar en les propostes artístiques que va presentar Josep Aragay. La seva xerra-

Josep Aragay. *El príncep felix*. 1915. MMJA (Breda)

¹ Ricard Bru Turull i Albert Mercadé Ciutat. *Josep Aragay y la decoración cerámica de la fuente de santa Anna (Barcelona)*. Actes del "IX Congreso Anual de la Asociación de Ceramología", Esplugues de Llobregat, octubre 2004. En premsa. Bona part la bibliografia es pot consultar al fons bibliogràfic del Grup de Recerca Art Català del Modernisme al Noucentisme del Departament d'Història de l'Art de la Universitat de Barcelona així com a la Biblioteca-Arxiu del Museu Municipal Josep Aragay de Breda.

² L'obra la va presentar a la exposició de Sabadell de 1915. Tot i que el quadre està signat amb la data de 1923 es pot observar que es tracta d'un afegit posterior; així mateix tenim l'obra documentada als diaris. Romà Jori. *L'art jove*. "Vell i Nou", Barcelona, 15 d'agost 1915. Any I, núm.6, p.4.

³ Eugeni d'Ors. *L'art jove*. "Vell i Nou". Barcelona, 15 de setembre 1915. Any I, núm.9, p.7-8. Eugeni d'Ors. *L'art jove*. "Vell i Nou". Barcelona, 1 d'octubre 1915. Any I, núm.10, p.7-9

⁴ Romà Jori. *L'art jove*. "Vell i Nou". Barcelona, 15 d'agost 1915. Any I, núm.6, p.3

da, celebrada el 4 d'agost de 1915, i que seria publicada com a llibre el juny de l'any següent, duia com a títol *La pintura catalana contemporània. La seva herència i el seu llegat*, i hi presentava els seus postulats i la seva posició com a artista davant de l'obra d'art, el seu significat i el camí que creia que s'havia de seguir.

Entre les idees que caldria destacar i que Aragay presenta per primera vegada de manera pública i oberta hi trobem el rebuig a l'academicisme que tant va caracteritzar el segle XIX, el qual seguia unes normes fredes i mortes que no permetien fer aflorar l'esperit artístic de cada artista. En canvi, la idea d'un mestre guia que ensenyés a extreure d'un mateix el millor seria el que el propi Aragay més elogiaria del mestratge de Francesc A. Galí, amb qui havia estudiat des de 1907. Es mostrava en contra del model acadèmic que en aquelles mateixes dates i a la mateixa ciutat defensarien artistes sabadellencs de renom com Joan Vila Cinca. Dins d'aquesta crítica a l'art del neoclassicisme, també rebutjava la historicitat i els valors temporals. Aragay es posiciona aquí obertament a favor dels postulats del noucentisme presentats per Xènius al seu Glossari i que es basaven en la recerca dels valors intemporals de l'art; *edificar sobre lleis perdurables*.

Així com plantejava el seu rebuig a l'academicisme, seguint l'ideari d'Eugeni d'Ors, també es mostraria contrari a les avantguardes que, des del sorgiment de l'impressionisme, s'havien anat desenvolupant a França i Itàlia. Concretament Aragay es refereix a l'impressionisme, el cubisme i el futurisme italià. En el cas del cubisme, veia en ell unes regles imposades per limitar i controlar l'obra així com també una especulació que duta a l'extrem conduiria a la mort de l'art. Tota regla talla les ales de l'artista, ajuda a l'home vulgar i perjudica a l'home dotat, pel que la base de l'art no podia pas estar en la regla sinó en el do⁵. En el cas del futurisme, aquest seria especialment negat per Aragay després de presenciar el 7 de maig de l'any 1916 una sessió de Marinetti al teatre de la Pèrgola de Florència; entre vergonya i desesperació, descriuria aquella escena com *la Florència nova gemegant sota del pes de la Florència antiga*⁶.

Aragay també es referiria a l'impressionisme. Aquest moviment tenia un fet positiu i és que potenciava que pogués aflorar el do de l'artista mentre que, en canvi, li recriminava la descomposició de la forma com a conseqüència de la descomposició lumínica; la descomposició de la llum ha dut a l'art de França una descomposició més funesta, al de les formes; i aquesta descomposició, dins de les obres del seu art, és un índex de mort⁷. Recordem que un com més Aragay seguia les pautes d'Eugeni d'Ors. Xènius, a la glossa que va dedicar el 16 d'abril de 1907 a l'impressionisme, afirmava que aquest estil havia mort d'una manera honrada; no mostrava l'energia i l'oposició que tindria una nova glossa de 1911 en la que, com Joaquim Folch i Torres, enfrontaria el noucentisme i l'estructuralisme vers l'impressionisme, *l'impressionisme ens repugna*⁸. Aragay, malgrat destacar els errors que veia en aquest estil, sabia veure la seva vessant positiva en l'obra d'alguns dels seus integrants com Manet, del qual comentaria que el seu valor com a pintor no vindria pel que tingues d'impressionista, sinó per la seva gràcia⁹. En homenatge seu l'any 1921 Aragay pintaria una versió d'aquella famosa *Olimpia*, nua i amb sabates de setí.

Precisament, Andreu Castells comenta que aquests actes de 1915 servirien per acostar a Sabadell el moviment impressionista que s'havia mantingut al marge de la ciutat ja que fins aleshores tot el seu món artístic havia gravitat al voltant de l'Acadèmia de Belles Arts, fundada el 1880¹⁰. En part, aquesta idea era certa i es veuria recolzada per pintures com les de Joaquim Mir i conferències com la de Feliu Elias, enfocada en la defensa del valor cabdal d'aquest moviment francès amb el títol *El valor de l'impressionisme*¹¹. Com hem vist, però, Aragay en certa manera se'n desmarcava si be al seu discurs emfasitzaria la

Josep Aragay. *Olimpia*. 1921. MMJA (Breda)

⁵ Josep Aragay. *La pintura catalana contemporània. La seva herència i el seu llegat*. "La Revista". Barcelona, 1916, p.45-47.

⁶ Arxiu del Museu Municipal Josep Aragay de Breda. Manuscrit del *Diari del viatge a Itàlia*, 1916. Josep Aragay. *El nacionalisme de l'art*. "La Revista". Barcelona, 1920.

⁷ Josep Aragay. *La pintura catalana contemporània. La seva herència i el seu llegat*. "La Revista". Barcelona, 1916, p.39.

⁸ Eugeni d'Ors. *Glossari*. Col·lecció "Les millors obres de la literatura catalana" vol.74. Edicions 62, Barcelona, 1982, p.45, 154. En aquest sentit, d'Ors es veuria molt més pròxim al cubisme, pel que tenia d'estructura racional i valors estàtics, que no pas de l'impressionisme; *el cubisme son els exercicis espirituals de l'art contemporani*. Per la seva banda, Folch i Torres criticaria de l'impressionisme la seva manca de vocació social; ell aspirava a un art nacional per a Catalunya, un art que definís i integrés a tot el poble català. Joaquim Folch i Torres. *Davant dels mestres impressionistes francesos*. "La Veu de Catalunya". Pagina Artística. Barcelona, 9 octubre 1913.

⁹ Josep Aragay. *La pintura catalana contemporània. La seva herència i el seu llegat*. "La Revista". Barcelona, 1916, p.39.

¹⁰ Andreu Castells. *La intervenció del arte catalán contemporáneo en Sabadell*. Revista *Riutort*, núm.2. Maig de 1957, p.39.

¹¹ Sobre la defensa de l'impressionisme a l'Exposició d'Art Nou Català i en l'obra de Rafael Benet vegeu també: Alicia Suarez. *Rafael Benet*. Fundació Rafael Benet. Barcelona, 1991.

seva posició contra els academicismes. La seva actitud radical, doncs, de ben segur influiria en la postura de l'Acadèmia de Belles Arts de Sabadell.

En aquells primers dies d'agost de 1915 es va crear una gran controvèrsia. L'exaltació s'havia iniciat amb la publicació el mes anterior a la premsa d'un violent manifest que, argumentant els motius que havien mogut als organitzadors a celebrar aquells actes, va indignar als membres de l'Acadèmia¹². Davant l'atac que suposava una exposició d'aquell estil en què es defensaven tesis com la de Josep Aragay, i en la que el mateix Folguera l'havia ideat com a una batuda a l'ambient artístic de la ciutat, tocat per un excés d'academicisme, els membres de l'Acadèmia de Belles Arts, encapçalats per Vila Arrufat i Durancamps, es desvincularien d'aquests actes i organitzarien als seus salons, amb la col·laboració de l'Agrupació Artística, una exposició paral·lela amb vint-i-dos artistes del seu cercle acadèmic, entre ells, Joan Vila Cinca, Joan Vilatobà i Antoni Estruch. La voluntat de contrarestar l'Exposició d'Art Nou Català el més aviat possible, amb una exposició que defensés uns ideals estètics que entroncaven amb la llarga tradició academicista europea, faria que la inauguració es produís el mateix dia a les 10 de la nit¹³. Tot i les crítiques que rebrien des de fora, seria significatiu que anys més tard, al 1934, Vila Arrufat confessaria com a error seu el no haver defensat i valorat els actes que aquells dies es van celebrar a la ciutat; *ara veiem ben clar com la intenció dels organitzadors no era pas la de mortificar, ans al contrari, congriar l'entusiasme i les ambicions en el si del nostre nucli*¹⁴.

Retornant al discurs d'Aragay, ben poc després de la seva publicació, el mes de setembre de 1916, des de la revista *Vell i Nou* van ser durament criticades les tesis moderadament oposades que havia mostrat vers l'impressionisme francès; deien que no es podia parlar tan sols havent vist les pintures a través de reproduccions dolentes de revistes i afirmaven que *els museus d'Itàlia li hauran descobert un món nou. Haurà compres que hi ha una gran distància del dit al pintat, i que la ciència o l'art de la pintura es te d'haver après, més que en els llibres sobre les teles*¹⁵. Precisament, entre les reflexions que l'artista faria al seu diari durant el viatge per Itàlia que en aquells moments estava fent, comprendria, davant els frescs de Gozzoli del Camposanto de Pisa, el valor de conèixer l'obra *in situ*, l'abril de 1916 escrivia: "*La diferència que hi ha entre aquests frescos meravellosos i les seves reproduccions és la mateixa que hi ha entre un home i el seu retrat, entre una cosa vivent i una de morta*"¹⁶. És més, curiosament durant la seva estada a Itàlia, a una conversa mantinguda el 27 de setembre de 1916 amb el director de l'Acadèmia Espanyola a Roma, Aragay es sorprendria d'ell mateix dient "*avui he defensat la pintura francesa amb el mateix convenciment que tantes vegades l'he combatuda*". Aquesta postura, que defensaven crítics com el sabadellenc Joan Sacs (Feliu Elias), proclamava l'herència del model francès en el que es volia definir com a nova pintura catalana¹⁷.

El discurs d'Aragay anava tot encaminat a ser conclòs amb l'exposició de les seves tesis com a teòric de l'art. Exposaria a continuació quin era el veritable camí que un bon artista hauria de seguir. Per ell, en aquest camí l'únic guia havia de ser el do personal, un home original capaç d'explorar la natura de manera directa i sense intermediaris de cap tipus. Presentava, doncs, la naturalesa divi-

¹² El manifest es va reeditar l'any 1993 conjuntament amb tots els articles que Joaquim Folguera escrigué en aquelles dates al *Diari de Sabadell*. Vegeu: Joaquim Folguera. *L'Art Nou Català*. Fundació La Mirada, Sabadell, 1993.

¹³ Andreu Castells. *L'art sabadellenc*. Publicacions Riuort, Sabadell, 1961. p.566.

¹⁴ Antoni Vila Arrufat. *Les Belles Arts a Sabadell*. Anuari del Museu de Sabadell. Sabadell, 1934, p.45. Vegeu també Josep Casamartina i Parassols. *Vila Arrufat a Sabadell*. Fundació Caixa de Sabadell, Sabadell, 1994. Mireia Freixa. *Més sobre el noucentisme perifèric, les arts plàstiques a Sabadell i Terrassa als anys vint*. Primer Col·loqui Internacional de l'Associació Francesa de Catalanística Paris 1996, «Els anys vint en els països catalans». Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 1997, p.180-182.

¹⁵ Redacció. *Un llibre d'En Josep Aragay*. "Vell i Nou". Barcelona, 11 de setembre de 1916. Any II, núm.32, p.181.

¹⁶ Arxiu del Museu Municipal Josep Aragay de Breda. Manuscrit del *Diari del viatge a Itàlia*, 1916.

¹⁷ Joan Sacs. *La querella de la pintura. Pro Impressionisme*. La Veu de Catalunya. Barcelona. 23 d'octubre 1913.

JAUME CODINA i PONT
ADMINISTRADOR DE FINQUES
Concepció, 25, 1r. - 08202 SABADELL
Tels. 93 726 03 45 - 93 727 33 01

Galeria
EXPOSICIONS
OBRA PERMANENT
PASSEIG DE LA PLAÇA MAJOR, 27
08201 Sabadell • Telf./fax 93 727 37 94

Interiors
"tot un estil"
MOBLE DISSENY
I DECORACIÓ
Sant Cugat, 11 - SABADELL

na com a font pura d'inspiració directa i personal sense el filtre interpretatiu. Aquesta idea, que arrelaria en la seva obra especialment a partir de la seva estada a Itàlia, afegida a la lectura de Vasari i a la observació de les grans obres del Renaixement, de Giotto i Gozzoli fins Miquel Àngel, li serviria per defensar un cop més les lleis eternes que s'amaguen a la naturalesa¹⁸. No obstant, advertia que l'observació de la naturalesa tan sols està a l'abast d'aquells artistes que tenen do d'extreure'n l'essència més enllà de l'anècdota, i és que, darrera la infinitat de fulles, pedres i coses efímeres, el bon artista hi descobriria la majestat i la gràcia de la natura. Que aquestes propostes s'adequaven al programa ideològic dels organitzadors de l'exposició queda perfectament compres tan sols llegint amb quines paraules, en majúscules, Joaquim Folguera iniciava i feia la cloenda de la sèrie d'articles que en aquelles dates va escriure al Diari de Sabadell: LA VERITAT ÉS EN L'ESSENCIAL DE LES COSES, NO EN L'ANECDÒTIC¹⁹.

La seva conferència, i doncs tractat, acabava amb un últim apartat titulat "L'únic camí d'una renovació veritable". Un camí que tindrà com a meta l'art etern i universal, l'art de Miquel Àngel, l'art de la Il·líada, i que tindrà com a base la recerca de les lleis perdurables de la naturalesa i que regeixen la vida, en detriment del que fins al moment havia estat una història marcada pel gust de cada època, per una bellesa convencional i efímera. La mateixa idea ja l'havia desenvolupat Joaquim Torres-Garcia en termes molt semblants a un article publicat el 16 d'octubre de 1913 a "La Veu de Catalunya, on afirmava més ens convindria encara anar a la formació d'un art superior, ben nostre, deslligat de l'un cantó de tota influència estrangera, i de l'altre de tot lo que pugui caracteritzar una època; és a dir, a la formació d'un art universal, de valor humà, més ple de l'esperit que perdura en la nostra raça, i ple de la llum càlida del nostre mar i les nostres muntanyes²⁰. És el repte que ara plantejava Aragay: la immortalitat de la pintura catalana contemporània.

En aquest sentit, les diverses conferències que s'hi feren, foren l'exposició d'una sèrie de pautes i criteris que pretenien consolidar la nacionalització de l'art català modern i, com deia en Vila Arrufat, buscarien fer arrelar les seves idees també en l'ambient artístic de Sabadell. Tenien el clar objectiu de sedimentar un art mediterrani entroncat amb el passat de la Catalunya grega que representaven troballes com les d'Empúries, un art clàssic en el sentit de revelador d'harmonia i proporció. Aquest seria el nou pilar dels noucentistes.

Si ens apropéssim a les pintures que Aragay feia a aquesta època, i que presentava a l'exposició, hi veuríem de manera fefaent com s'hi plasmava d'una manera molt personal aquesta voluntat de recuperar un art vinculat a un passat nacional per mitjà d'un estil que, segons Joaquim Folguera, significava un contrasentit pels ideals noucentistes. Ens referim a la recuperació de l'art barroc, l'art del segle XVIII. Aquesta aparent contradicció tenia els seus motius ja que es tractava d'una postura purament ideològica de recuperació de l'art popular català seguint les directrius que personatges com el propi Eugeni d'Ors o Joaquim Folch i Torres havien defensat en tot moment. L'article que, en motiu de l'exposició, publicava el 8 de setembre de 1915 Folguera al Diari de Sabadell era ben il·lustratiu: L'art barroc arrela a Catalunya per una influència religiosa i patriarcal. Els artistes tradueixen llur devoció amb una fervor de línia turmentada. (...). Llavors, la influència que en tots els ordres el Temple exercia sobre la gent féu arrelar el barroquisme en les masies nostres que devingueren més tard l'urna de la nacionalitat ferida. Per això avui en la tradició artística de Catalunya figura en primer terme l'art barroc, a pesar del contrasentit que aquest arrela-

Josep Aragay (Jacob).
El festeig en els mercats. 1911.

¹⁸ Aquesta idea també la desenvolupa Joaquim Torres-Garcia l'any 1913 a un assaig que du per títol *Deesa natura*. Vegeu: Joaquim Torres-Garcia. *Escrits sobre art*. Col·lecció "Les millors obres de la literatura catalana" vol.44. Edicions 62, Barcelona, 1980, p.91.

¹⁹ Roland. *Acotacions. L'art nou. XII*. Diari de Sabadell. Núm.1492. 15 d'agost de 1915. Roland. *Acotacions. L'art nou. XII*. Diari de Sabadell. Núm.1551. 22 de setembre de 1915

²⁰ Joaquim Torres-Garcia. *Escrits sobre art*. Col·lecció "Les millors obres de la literatura catalana" vol.44. Edicions 62, Barcelona, 1980, p.111.

ment significa. (...). En l'art decoratiu torna la línia turmentada, amb una color més suau, però. Serveixi'ns d'exemple l'art sumptuós d'en Francesc Galí o d'en Josep Aragay encara²¹.

Poc abans, el 1906 Enric Prat de la Riba havia publicat *La Nacionalitat Catalana*, considerat per d'Ors com "el llibre de capçalera de Catalunya". Prat de la Riba enfocava la història moderna de Catalunya com si d'un cicle anual es tractes en què, després del gèlid hivern que significava l'inici del segle XVIII, sorgirien els primers brots del que seria el renaixement del poble ferit del que parla Folguera; *des de llavors el renaixement ha començat*²². Els dibuixos de revistes com *Papitu*, *Picarol* o *Cuca Fera* ens mostren com la font d'inspiració d'Aragay eren directament els boxos gravats catalans del barroc de la segona meitat del segle XVIII, un model elogiat i defensat pel propi Eugeni d'Ors i Torres-Garcia el 1913²³. Fins i tot, els vaixells que tant apareixen en l'obra d'Aragay, que havia començat a pintar al port de Barcelona amb el mestre Galí durant la Setmana Tràgica i que s'inspiren en l'obra de Brangwyn, ens remetrien també d'una manera metafòrica a aquell renaixement de la indústria i el comerç marítim català també del segle XVIII²⁴. Per Aragay el vaixell era una imatge plena de contingut ja que podia unir-s'hi gran part del seu ideari que es basava en la recuperació del món clàssic de la Ben Plantada –el mediterrani– simbolitzat per la barca vela llatina, així com el progrés vinculat a la història de Catalunya moderna. Tal i com s'observa de la lectura de les *Vacances* (1923), aquest ideari partia d'una banda en la defensa dels clàssics i la memòria del passat però sense oblidar el present i la necessitat de seguir caminant cap al futur i, en aquest sentit el vaixell de tres pals navegant per la mar li oferia la metàfora idònia per a representar les seves tesis, el vaixell del progrés i la indústria catalana navegant sempre a tot drap pel mar mediterrani, un viatge cap al futur –simbolitzat per la moto– sobre el pòsit d'un ric passat de coneixement²⁵.

En el següent tractat d'Aragay, de 1920, *El Nacionalisme de l'Art*, el seu discurs deixaria de ser tant generalista i universalista com havia estat el de l'Exposició d'Art Nou per integrar-se en pro d'un programa cultural d'arrelament popular, de defensa de la tradició i d'exploració del passat, d'un passat clàssic, mediterrani i alhora entroncat amb la història del poble català, que s'oposava als valors que l'avantguarda començava a difondre entre els cercles artístics de l'època. En aquest sentit, la modernitat del noucentisme requeia, més que en les formes, en la proposta d'un model de País, en presentar un projecte per a Catalunya acord amb les tesis de Prat de la Riba i la Mancomunitat.

Les dates en les que Aragay va pronunciar la seva conferència es corresponen amb l'època en que dugué una activitat artística més agitada. Acabava de celebrar amb un gran èxit la seva primera exposició conjunta amb en Francesc Quer. Igualment, el 15 de desembre del mateix 1915 farien conjuntament una nova exposició de ceràmica decorada a les Galeries Laietanes i del 15 al 30 de gener següent Aragay exposaria les seves pintures, dibuixos i gravats a les mateixes sales. Tan sols tres mesos més tard ja hauria partit cap a Itàlia. En definitiva, les propostes que Aragay presentà a l'Exposició d'Art Nou Català de Sabadell, significarien, a nivell públic, el seu primer compromís personal com artista, si be amb el temps aniria evolucionant –sobretot a partir de la seva estada a Itàlia el 1916–. Un compromís que caldria que no fos oblidat.

Josep Aragay. Vacances. 1923. Detall. MMJA (Breda)

²¹ Roland. *Acolacions. L'art nou*. IX. Diari de Sabadell. Núm.1539. 8 de setembre de 1915.

²² Enric Prat de la Riba. *La nacionalitat catalana*. Col·lecció "Les millors obres de la literatura catalana" vol.5. Edicions 62, Barcelona, 1978, p.24.

²³ Eugeni d'Ors. *Glosari*. Col·lecció "Les millors obres de la literatura catalana" vol.74. Edicions 62, Barcelona, 1982, p.200. Glossa del 30 de juny de 1913, *Boxos gravats i notes escrites per Joaquim Torres Garcia*.

²⁴ Pròximament es publicarà a la *Revista de Catalunya* l'estudi d'Albert Mercadé «Un cert estil barroc dins del moviment noucentista (1906-1916)». Ens remetem a ell per a una més extensa aproximació al significat del barroc dins del moviment noucentista.

²⁵ En el cas de la pintura *Vacances*, exposada al Museu Municipal Josep Aragay de Breda, la modernitat queda plasmada en la moto i la representació d'un rellotge. Com ens comentà el Sr. Marcel·li Trunas, director del Museu Municipal Josep Aragay de Breda a qui volem agrair tot el seu suport i col·laboració, Aragay sempre li afirmà que per ell tant important era el passat, com el present i el futur, una idea ell mateix l'havia intentat mostrar en la seva obra. Aquesta voluntat la podem veure ja des dels seus primers anys amb la representació de motos i cotxes de carreres. Volem agrair també de manera especial a Francesc Vicens els exquisits comentaris, erudites referències i les infinites observacions a la visita al Museu de Breda.